

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 207 (11405)

1980 чылдың сентябрь 5, пятница

1975 чылда
гиздэллэнткен

Өртөө 2 деп.

ТОРГУ
КОМБИНАДЫНДА

СЭКП-нин XXVI съездинге күш-ажылчы чедикчилеринг ужуражыр дээш социалисттик чарыш Москваның «Красная роза» деп торгу комбинатында улам калбарган. Комбинаттың ажылчыны Социалисттик Күш-ажылчы Маадыры В. Бобкова болуун чыл планын хуусаа бетинде үстүктен болгаш продукцияны шыгарын улам белеткен. Бүдүрүлгени муракчызы В. Бобкова чыл планын азыр ам-даа дөрт чүс метр торгуну бүдүрерин хүлээп, амгы үеде сорук кирешкенин амылап турар. (СЭТА).

КӨДЭЭ АЖЫЛАГЫЙ ДОПЧУЛАЛЫ

КУС ДАЛАШТЫРЫП ТУРАР

Весе калдыг-даа адырларга бадарга, нөдээ ажил-агыга чылдың түкнөлдери доостур үе-чаада амылаары нанчаар организа-
застааныңдан хамаарыш. Ам тараа-агылар херек кырында бүгү муастураларны ажаап ап турар.

ССР-иниң Топ статистика эргелелиниң дыңызын бугаар алырга, тарааны 78,3 миллион гектардан кескен. Ол—планын 63 хуузу-дур. Кестирген шал-дериниң тараанын 84 хуу-зун бастырган. Төзөн чурт-туң шыгжамырыга тараа киришкенин хуузу-дур деп оор. Кубанын, Ставропольн, Днепропетровск, Харьков, Оренбург, Ростов об-
ласттарын, Башкир АССР-иниң болгаш чурттуң өске-даа районнарын чар амылаары тараа белеткелдеринге улуг үлү-хуузн кирип турар.

Алма-Атага болган ба-йырларда эш Л. И. Брежневтин чугаазында кирген сумелерин болгаш кузюшкенин чар амы-дырлар аажок улуг сорун киришкенин, чаагай сөт-ки-ханшынын-биле уткаан. Ам республика, край бол-гаш область бүрүзү дүмүт ажаап алышканын че-
дикчилерин доозарын бол-гаш чурттуң тараа кур-ла-вырларына эң улуг үлү-хуузн киришкенин кузю-турар. Казахстаның кур черлериниң ажил-агылар тарааны миллиард пука киришкери сада берген. Ол черлерде ажаап алышканын ханшынын чоруп, ме-
ханизаторлар чидиргек че-ка, бодун бүдүрүшкүг амылап турар.

Россия Федерациязының Кара өвөс хөрүнүг зона-зынын, Белоруссиянын, Прибалтиканын ажил-агыларын дүмүт ажаап алышканын нарын бай-далдарда чорууап турар. Ол черлерде хөрүн ке-
дергек шынтыктан, машино-техникалык эки амылаары берген турар. Ындыг байдалдарда дүмүтү на-ма-
га

лап алыр дээш механиз-торлар ас үнүмү инкута-
бурууун халас ыттайн ту-
рарлар. Чикээ, Белорус-
сиянын ажил-агылар кар-
тофель шалдеринге тус-
кай хемчеглериниң кем-
лекизин амылап турар. Смоленск, Псков болгаш өске-даа областтарын ды-
кай ажил-агыларын лан ажаап алышканын хаан-
лыжаларын, таарыш-
тыр кылган өске-даа херек-
селерин амылаарга про-
дукцияны ажаап болгаш на-
магалар алырынга дузалап турар.

Чурттуң дыка хай бүдү-
рүлгелери чар дүмүттен про-
дукцияны сайырады амылап кирипкен. Оларга чиг-
этти Орта Азиянын хем-
чегчилери берип турар. Олар хөвөнни массалык ажаап алырын кирипкен-
нер.

Күсү хөвү-шөлдерде ажилдарың дыка хай хө-
вирлери намырады бер-
ген. Мал чедикчилер ары-
дак немей курлавырап алы-
рыңче ажил-агылар улуг ки-
зюшкенин салып турар. Планга хамаарыш-
тыр алырга сипенин 64, сенамтың—94, саванын, мя-
канын болгаш намын өске-
даа бодун чедикчилер-
ниң—41 хуузн белет-
кен. Белең сипоту 44,3 миллион тоннамы алган. Ол—
планын 17 хуузу-дур. Хөвүлү-
дур өске-даа чедикчилер ажаап алы-
ры ту-
лунтуң чоруушан.

Ажил-агылар килер чылдың дүмүтүгө быжыг үн-
дөзүнүн база тургузуп турар. Кузюн чапаш та-
рыр култураларга 31,2 миллион гектар чери аң-
дарган, кузюн чапар тара-
ларын барын 10 миллион гек-
тар шөлдө чаштырган, 13 миллион амыг гектар аңгы черлерин аңдарган. Бүгү күсү ажилдарын дүр-
ген доозар дээш ажил-агылар далаштыг амылап турар.

А. ФИЛАНОВ,
СЭТА-ның көрр.

КӨСКҮ АГИТАЦИЯНЫ НЕГЕЛДЕЛЕРГЕ ДҮҮШТҮР АЖЫГЛААР

КӨСКҮ АГИТАЦИЯ — ажилчы чоннарын ком-
мунистг эзуга кижиздеринин бир хевирин.
Совет нитилелдин хөгжүлүдизинин амгы үе-
чаада кескү агитацияны ажыглаарынын арга-
зы аажок калбарган. Хөвү турлагларындан, сүт-
бараан фермаларындан, бүдүрүлгелериниң цехте-
риндан эгелээш хоорайларын, суурларын кудум-
чуларынга, шөлдеринге чедир ону үенин байда-
лынга таарыштыр шалыпкын ажыглап турар.

Көскү агитациянын дээштиг, түннелдиг болуру — партия организациязынын идеология ажылы-
нын бо чугула хевиринге хүн бүрү удуртулгазын-
дан улуу-биле хамаарыш. Бистин республикада көскү агитациянын дээштиг, ажыктын, бедик-
ринче доктаамал кичээнге салып турар партия организациялары эвээш эвес. Олар съезд мурну-
нун социалистг чарыжын калбартырынче, план-
ныг оонадаларны күөсөдиринче, күш-ажылдын бүдүрүчүлүгү бедикеринче, ажил-ишчилерин ор-
ганизастиг болгаш корум-чурумнуг болурунче кичээнге салып турар. Оларга «Тыва кобальт», «Тыва даг-дуг» комбинаттарда, Чадаана хоорай-
да, «Алдан-Маадыр», «Чыраа-Бажы» совхозтарда, Кызылдын автосептелге заводунда, авиабүдүрүл-
геле, «Каа-Хем» хөмүр-даш разрезинде, автоорук техникумунда болгаш өске-даа коллективтерде партия организациялары хамаарыш. Оларын дерилбешимелдиз үенин негелделеринге дүжүп турар. Улуг хемчээлдин өңүр, чараш стендлерде, плакаттарда коллективтин планын оонадалары-
нын күөсеттинин турарын көргүскөн. «СЭКП-нин XXVI съездин төлөпиг уткуудунар!», «Хожудап турарлар чок амылаалынар!» деп лозуннар, ажилчыларын, албан-хаакчыларын ажылын, амылаарын бүгү тала-биле чырыдып турар бу-
лунар, көргүзүп самбыралары, чедиктерин сой-
галаан, шүгүмчүлээш «Чанниктар», «Дүвүрээни-
ниг медээлер» бар. Күш-ажылчы алдар тутун көдүрүп турар.

Кылдыган ажилдар-биле чергелештир көскү агитациянын хай язы хевирлерин долузу-биле ажыгласа, оон кижизидикчи болгаш организа-
цияны ролун чедир үселөөс чоруктар чамдык партия организацияларында ам-даа бар. Шагаан-Арыг хоорайда, Халдагтай суурда, Эрзин, Тес-Хем, Каа-Хем, Бай-Тайга болгаш өске-даа районна-
рын совхозтар төлтеринде, Кызылдын хлеб за-
вонда, «Тыва тулуг» трестин чамдык тулуг эр-
гелдеринде, Улуг-Хем яш үлөтүр ажил-агы чедиктеринде, № 3 АТБ-де, СЭКП-нин XXII съездин, Карл Маркс аттыг, «Шамбалыг» совхозтарын төлтеринде болгаш өске-даа коллективтерде көскү агитацияны чараштыр кылбаан, стендлер, пла-
каттар, лозуннар эргижирээш, утказы хүнүн со-
рулгаларына дүүшпес. Шагаан-Арыг хоорайнын Интернациональная кудумчузуна көскү агита-
циянын хай нуруузу эргижирээш, үр үеде чаартпа-
аннайдан үжүктөр көзүлбөстөн. СЭКП Улуг-Хем райкомунун пропаганда болгаш агитация килдизин ону чаартыр хемчеглерин албаан. Шак ындыг чи-
жектерин өске-даа черлерден кирип болур.

Бүдүрүлгелерге, совхоз төлтеринге, хөвү брига-
даларында, сүт-бараан фермаларында баргаш, хай санын сан-чуралайларгы, кийгиргилергек стен-
длерин, лозуннарын көрүп болур. Эң-не кол чүве — коллектив кижизидикчилерин СЭКП-нин XXVI съездинге төлөпиг ужуражыр дээш алган хү-
лээлелерин бижээш, көскү черде аспаан, съезди-
ге алдар болдурган социалистг чарыштын му-
ракчыларын чедип алган чедикчилеринин арга-
дуржулгазын чырытпайн, көргүзүп самбыра-
ларын хүн бүрү долдурбайн турар. Ол ышкаш бир хүнде, беш азы он хонукта, айда, кварта-
лда кылдыр үжүрлүг толаргай бүдүрүлгө оонадаларын күөсөдиринче утланган кийгиргилер эвээш. Күш-
ажылдын чурумун үрээрлерин шүгүмчүлээш, олар-
нын бүдүрүлгө чедирип турар когаралын көр-
гүскөн «Чанниктар» ховар үнүп келген.

СЭКП Топ Комитетин коммунистг кижизидилге-
ге көскү агитациянын ужурудузун болгаш ро-
лун бедикерин доктаамал кичээнге салып турар. Ынчангаш партия организациялары оон кижизидикчи, организа-
ция болгаш мобилизация чонун, дээштин, шынарын бедикер ужу-
рлуг.

СЭКП-нин XXVI съездин төлөпиг уткуур дээш социалистг чарышта Тыванын ажил-иш-
чилери идепкейлиг кирип турарлар, оон чору-
дуглазын көскү агитацияна хүн бүрү чырадыр, улусту шалыпчы күш-ажылче сорук кийрери пар-
тия организацияларынын дорт хүлээлгези болур.

БОТ-ҮНЕНИ УЛГАТТЫРБАС ДИЗЕ

Мал ажил-агынын улам хөгжүлүдизинин болгаш оон продуктулуун бедикеринин кол айтыргаларын бирээш, СЭКП Топ Комитетинин иялы (1978 т.) Иленимунун ший-
пирлерин бугаар алыр болда, малга быжыг чөмчүлүгү тур-
гузар болур. Соелгу чылдар-
да бо талазы-биле өскөн ажил-
дар кылдыган. Ынчалза-даа чамдык ажил-агылар ук Иленимунун доктаалын амы-
лаарга сула ботандырып турар. Малаа чикер кылдыр Бий-Хем районда «Шивилг» совхозу ап корээш.

«Шивилг» совхоз нити-
нин малыга чөм белеткээр планын чылдың-па күөсө-
пейн келген. Эрткен чылын 1160 тонна сипен белеткээр тургаш, чүгө 265 тоннамы белеткен, планын 22,8 хуу күөсеткен. 5000 тонна сипен салыр планын 215 тонна кылдыр күөсеткен. Мал чедикчилер херектээр тараа, саап болгаш оолурба аймаа база чедик белеткелдерин. Ажил-агы витаминниг сипен далганын белеткелерин турар. Моон уламандан тараалган, өт-сипенниг Бий-Хем районун бо соелтуу чүгө савапны белин 1000 тоннамы салып ап, сөөртүр ужурга таварышкан.

Ажил-агынын кол утла-
нышкыны — аът бүдүрери. Бо соруда мал чөм эвээш белеткелерин турарын чедир күөсеттинин турар. Тос айларда 1300 тонна (эң-не эвээш планын дөрт-совхозтун бирээш) аът саар планынга

ам-даа 400 тонна хире аът четпес. Аът бүдүреринин бот-
үнеси база улуг. Эрткен чылын бир центнер аъттын бүдүрери-
ниң бот-үнеси план бугаар 192 рубль 57 копейк турда, 528 рубль 73 копейк болган. Мал чедикчилер хей кезини са-
дып ап, өскөртөн сөөртүп турарын болгаш совхоз мындыг байдалга таварышп турар. Эрт бүдүреринин бот-үнесин улгарттырбас дизе, совхоз бо-
ду мал чедик четтир кылдыр белеткээр ужураш.

Августун сөөлүг он хонукта мал чедик белеткелеринин социалистг чарыжына Бий-Хем район топ зонага тилекчи болган болгаш СЭКП об-
комунун, Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелин, проф-
обкомунун шийчир Кызыл тутун чаалап алган. Ынчалза-
даа чарышка тилекчи районун бир ажил-агыны — «Шивилг» совхоз мал чедик белеткээр талазы-биле чүгө районда эвээш, бүгү республи-
када хожууш турар. Сентябрь бирини мезелин бугаар алырга, ында сипен белеткелеринин планы 14 хуу күөсө-
ткен азы 1630 тоннамын оорунга 240 тонна болган. Сенаж салыры ажыг күөсө-
ткен. Ынчалза-даа сенаж биле сипени каттай алырга белин хүнде чүгө 4,4 тонна мал чедикчилер белеткелерин турары, ажилдын хөдүп эртти оолуочун херекчелер турар. Бо дээрге ук совхозтун механи-
застыгын ийи эвенозуун

бирөөзинин хүн нормазында он катан эвээш көргүзүп-
дур.

Мал чедикчилер белеткелерин оожум чоруп турарынын чыл-
дааны чүдөш? Техника че-
диктес бе? Ындыг бе дээрге. Николай Калининниң уду-
рткан мал чедик белеткелеринге тускайлаттыган бригадаларда техника аймаа эвээш эвес. Ук бригаданын Виктор Овчинни-
ков удурткан эвенозуна сипен кезер 3 машина, 3 грабль, 2 хөпөшкөч, 2 пресепозбор-
ки, сараат салыр кожум ма-
шинамы, а Анатолий Корнее-
вич эвенозуна ЖБН-6 деп 2 жатка, СК-2, 6 деп ийи ком-
байн, Вихрь 1,8 комбайн бол-
гаш өске-даа техника бар. Оларын башкаар улус база четтир.

Ам ажилды организа-
стурар көрөөш. Июльдун 12-
ден бээр мал чедик белеткелер келген черлерин совхоз төвү-
ден 3-12 километрден ыра-
да. Ол черлерде-даа, суурда-
да көргүзүп материал бол-
гаш көскү агитация аймаа чөм. Мал чедикчилер белеткелерин аразында социали-
стг чарыш херек чырында ор-
ганизастигын амылап, бо бот-
кеч кым-даа шаннал-наткал албаан.

Сипенчилер эртен суурга чыгып чадап турда, эвээш те эрте бээр, кезжээ адын шакта-
ла чапкан бар. Ажаадаа тех-
никалык шынар чок септөө-
ниң урелешкенин база хөй. Мал чедик чүгө тех-
ника-биле белеткээр болгаш, арга иштинин дүжүктүр чер-

лерин уаустун хууда сипен ке-
лер черлерин апарган. Совхоз-
тун 220 ажилчынын бол-
гаш суурга чурттакчыларын-
ны, башкылар болгаш албан-
хаакчыларын иштинде сов-
хозка хол-биле сипен кезиш, бугу-
бүрү белеткел берген кижик чок. Мал чедикчилер белеткелеринге чүгө механи-
застыгын бригаданын 20 ме-
ханизатору кирип турар.

Совхоз 2773 гектар та-
рылга шөлдү, оон 2100 ге-
ктарын бо чылын тарылгага амылаан. Ында 900 гектар кызыл-тас, 1115 гектар сула тарап, артыканын хей чыл-
дыг сипен бар. «Силостар-
да, сенажтар-даа» сипен кылдыр-даа ажаап алыр кул-
турасын чүгө сула чүве-
деп, агроном Николай Маады чугаалап оор. Он ажил чылдар мурнуна тараан, ам хуу-
сазы артык, дүжүдү эвээжөөш ме-
делеп савапсаа, совхоз чүгө ийи култура өстүрүп тур-
ар. Кызыл-тас-биле суланды. Ажил-агынын херекчелерин-
да, черин култураларында-
даа ол таварыш бе? Чок. Онда-ла културалар, клевер, житняк, могар, чумиза, тоор-
ук, көк-тараа болгаш өске-
даа култураларында тармак чогутур. Ында хөдүп эки, шык четтир болгай. Бо бүгү чедиктер совхозта мал чедик бүдүреринге болгаш белеткелеринге кичээлгелерин кошсап херечилер турар.

Н. ЧОДУ,
«Шынык» көрр.

СЭКП-нин XXVI съездинге уткуштур

ССР-иниң 50 чылы аттыг Мары ГРЭС 1973 чылда баштайгы энергетик амылаарга кингенден бээр чээрби миллиарда ажыг килватт-шак электрэнергияны амылап удурун. Туркмен-ССР-иниң ажилдары амылаарынын аразына СЭКП-нин XXVI съездин төлөпиг уткуур дээш социалистг чарыштын эгелекчилерин коллектив олар чүгө камнаар болгаш планда ажыг электрэнергия бүдүрүп ундур талазы-биле белеткен кудула-
герлерин алган. Туркменинниң ол эң улуг электростанциясы республиканың чурттак-

чы чонунун барык чартым чурттап турар девишкери электрин тогу-биле хандырып турар. Энергиянын чамалымы Ортаахк Азиянын каттышкан энергосистеманын киирп турар.

ГРЭС күчүзүн ам-даа улгарттыр. А-
зын аргаттып турду эгелээш, Көтө а-
ргаларын эгелээш чоруп турар.

ЧУРУКТА: монтажчыларын муракчы бригадалары. С. РОЗЫВТИН фотоу. СЭТА-ның фотохрониказы.

АМ-ДАА ХӨЙНҮ КЫЛЫР

Казах ССР-ин болгаш Казахстаның коммунистг партиязынын 60 чылы бистин бүгү чуртуус өөрүшкүзү-биле байырлап эрттирген. Совет Казахстанынын 60 чыл дүргү-
зүзүна хөгжүлүдиз кайгачы-
тыр. Казах ССР бистин хей националдыг күрөшкенин ула-
гаш, эң байдал өңдөлөшкен республикаларын бирээш.

СЭКП ТК-нын Чингизе се-
кретары, ССР-ин Дээди Со-
ветинин Президиумунун Лар-
газы Л. И. Брежнев Казахстаның Компартиязынын ТК-
зынга болган чөвүлөс хуралга чугаазында капитал тулугун айтыргаларынче улуг кичээл-
гей улазынган септик ха-
нышкыны-биле таныжып, номчулду. Ыланга ажы-
далга киирер тулугларын дү-
гелдерин эш Л. И. Брежнев болгаш чугааламда мынчаар айткан. «Доозар тулугларын чогур үезинде амылаал киирер, доозулаан тулугларын болгаш эгелеттиниз де-
риг-херекселериниң хөмчө-
лүзүр таразы-биле хей чүүлдерин чыл төнчүзүгө че-
дир нылып болур. А ол чорук чаа беш чыл планын эки эгел-
лериң чингелер болгаш».

Шынап-ла, доозукчу чыл-
дын планын оонадаларын күөсөдир дээш бүгү күшү са-
лып, бедик темп-биле амы-
лаар болза чыл төнчүзүгө че-
дир ам-даа эвээш эвес ажил-
дарын кылып болур. Ынча-
гаш бистер, тулугчулар ып-
чаар ажилдар-даа ужураш-
бис. Бистин бригадаларын мурнуна бо чылын белең эвес соруда салдыган. Чаа өөредилге чылыга ужуштур эксперименталдыг чаа школа-
ны бир көрүзүп амылаал киирер дээш күжүрүшкенин амылап келдиңиз. Школа-
нын ийги коргузунда өөр-
кичилер өөршп эгелээш бистерге тулугчуларга улуг өөрүшкү болду. Чаа школында тулуг амылаалга киирерин дүгелдерин дээш дыка хей тулугчулар шалыпчы буга-
а амылаан. «Кызыл тулуг» эргелелин Л. Ворониниң дашчылар бригадалары, № 48 тулуг эргелелин ССР-ин Дээди Совединиң депутаты

Р. Ф. Григорьевичи, Т. Н. Николаеваны, А. И. Ельшова-
ны, Н. Б. Овчинну уду-
рткан комсомолту-амылаар бригадалар болгаш оон-даа өске дыка хей бригадалар сөөлү айларда эртен эртеден кезжээ орайга чедир, амыр-дыжын болайын, кызым амылап келгенер.

СЭКП-нин XXVI съездин төлөпиг уткуур дээш соци-
алистг чарышта тулугчу бри-
гадалар хаара туттуган. Чыл төнчүзүгө чедир ам-даа эвээш эвес ажилдарын кылып болур. Ынчангаш бистер ам-
гы үеде чаа школында чедир кылдырмаан ийи коруту-
н доозар сорулганы салып турар бис. Бистин бригада админис-
тративтиг корпусту болгаш корпустарын тулаштырган ку-
лутунун тулуун чорутуп турар. Оонамкан ажилды эш шынарыг кылып, өй-шанда доозар дээш бригадалар ха-
маарышкан бүгү-ле арга-хе-
мчеглерин ач амылаар бис.

Д. ЧУЛУД-ОД,
«Кызыл тулуг» эргелелинде бригадир.

ЧАА-ЧАА ЧЕДИШКИНЕРЖЕ

комплексистг программаларын амылап кылган, чартыкчы-
ларын каш-каш он чога-
дычы бригадалары амылап турар. Планда ажыг кылг-
ларын техника паспорттарында «Съезд мурнуун ээл-
чезге кылдыган» дээш баштайгы декреттер кестүп кел-
ген.

Бистин ымак Ала-чурту-
устун дүчүшкелди улам ийи-
лай быжыларынн ийи-
де улам эки амылаар, хөй чедип алыр—эш Л. И. Бре-
жневтин чугаазы Братскинин алюминий заводунун коллек-
тивинге шак ындыг чүтүлү-
хайныктырган—деп, бүдүрүл-
генин электрлишчилер брига-
ды А. Сприндонов дөмдөгөн. Бистин бригадалары чыл эгел-
енден бээр планда ажыг 30 амыг тонна алюминий бер-
ген. Партиянын XXVI съез-
динге алдар болдурган чары-
шка кирген: чыл төнчүзүгө че-
дир немей ам-даа каш-каш тонна «алюминий» металл а-
жылап ундурер беш муң

тоннадан эвээш эвес киловатт-
шак электрэнергияны камнап алыр чаа сорулганы салган бис. Ону күөсөдирде биске электрлишчилер намылар чар-
гыры, технологияны ымак са-
гымыр, металлургиянын бедик мергежили дузалаар.

Эш Л. И. Брежневтин чуга-
азында продукция кылып ундурерин көвүлдеринин арга-
лары коллектив бирүзүнде барыкын дугайында сөстөр мези сөгүш-сөткөндө шүүт сипинге берди деп, Фрунзенин «Октябрь 30 чылы» дараалы-
га фабрикаларын дараалыгы чогорон Кыргыз ССР-инин Дээди Совединиң депутаты К. Сатгыбалы чугаалаан.

Ол дугайын хедикерин на-
ры организастигларында ор-
тот-соңгудыг хураларында чугаалап турган бис. Күш-
ажылдын бүдүрүчүлүгүн үлү-
чий өстүреринин, дериг-херек-
селерин ийи ажилдарыны, амылап муракчы аргаларын чедикчилерин хемчегчилер коммунистг төдөлгөш. Ул-

гер-мергежилдин өөрсөйиң ап болур кийилер бисте бар. Бистин фабрикаларын 300 ажыг ажилчы херекселерин беш чылда хууда оонадаларын шакта-ла доозукчу. Партиянын XXVI съездинге алдар кылдыр бүдүрүлгенин кол-
лектив планда ажыг 1 миллион 100 муң рубльдин про-
дукцияын кылып ундурерин шийттирген.

Туркмен ССР-ин «Совет Туркестаны» колхозу ону беш чыл планын чыгарында хей санын эң чаа техниканы, дериг-херекселерин салып алаан, ку-
ругуп чыктылаан дөмдөгөн. Хедикерин шийттирген алаан. Ол чорук көлөз ажил-агы продукциянын бүдүрерин курлавырларын улам күжү-
рүшкенин амылаар арганы берген: ол ажил-агы шөлдер болгаш фермалар продукциянын хей бүдүрүчү апарган.

Ылангаш саналга болгаш ажил-херекти чорук, ажап-херекчилерин чөм, келаман бо-

дур чарыгдар — колхозчу бу-
руу, козодын ажил-ишчи бу-
руу ол чүдүлдерин ачканын да харын чедикчилерин чедип алган кылдыр колхозтун дар-
газы Социалистг Күш-ажыл-
ды Маадыры М. Соленев са-
нап турар. Эш Л. И. Бреж-
нев Алма-Атага чүве чугаалап турар, көлөз ажил-агынын улам ийи хөгжүлүдизин кү-
рүрүни тускайлап берип турар ажап-херекчилерин чөм ажил-
дарынын эргөжөк чугулаан оонала дөмдөгөн. Ынчангаш бистер ажил-агынын билдигин, ажилгы кылдыр башкаар, партиянын планын боттанды-
ларынга улам улуг үлү-
хуузу киирер дээш бүгү кү-
жүзүгү салыр бис.

Беш чылдын доостур чыл-
ын шалыпчы ажил-ишчи-биле дөмдөгөн деп партиянын кийгиринин Эстониянын өр-
тем-денери ажил-чорудулазынга үдүрүлгө кылдыр хүлээп турар — деп, Эстониянын Эр-
темлер академиязынын прези-
денту хемчегчү, геолог.

минералогия эртемнерин доктор А. Раухас ооналап дөмдөгөн. — Бүдүрүлгө-биле сырый харылаа, эртемниң техно-
логиянын чартырыңче бол-
гаш бүдүрүлгө чорудулазын автоматчыларын утланган амылап кылдышкыны республиканын күш-ажылчы коллективтерин беш чыл оонадаларын чедикчилерин күөсө-
дир турарыңа ниги берге.

СОРУК КИРИКЧИ, ЭВИЛЕДЕКЧИ

«Росводпроект» каттыжым-банын Кызылда демір-бетон кылыглар заводунда көскү агитациянын аны-бүрү хе-вирлерин партиянын XXVI съездинин төлөтүгү уткурун-че, ону беш чылдык планынч өнөздөлгөн кууседиринче, ажылынырнын күш-ажылчы болган политиктик идеяны колдуринче улаандырган. Шынап-ла, ол бугурунче чер-ини мурунда «Заводчулар-дын» девизи—хожулап тур-лар чок ажылдар деп стелд бар. Бо сөстөр эртенги, кезе-ки өлөңгөргө ажылдап кел-ген кижилерин саяш-сет-кингинге кандыг-бар бодалды арттырып, оларнын эш-өөрүн-деп хожулап болбазын саяш-дырып турар.

Заводтун девискоринде, даштында, пех, бригадалар-ын ажылдап турар черлерин-де стелдер, паннолар, пла-каттар, дозуннар, хана солун-нар, көргүзүп камбаралар ажылчыларнын күш-ажылчы хорук кирип, планынч со-ругаларын кууседиринче өнө-дөп, социалисттик чарыкша тилеккин болурунче кийик-ты турарын заводтун парт-бюроу чедип алган.

Көскү агитация ажылын канчаар организастап турарын база заводтун девискоринде оон аны-бүрү хевиридин бил-дигин ажылдап келгенин та-йылбырлар чугаалаган, парт-бюро секретары Светлана Ни-колаева Сапова: «Көскү аг-итацияны бекит-пелгит, орг-тирлештир, кижилердин утка-шынарлыг, эстетика талаам-бизе көрүштүгү, үе айы-бизе өй-шанда чарыгынан тур-гырыча партия организаста-рын көскү агитация талаам-бизе методиктик чөвүлдөп узат кичээлгенин салып келген.

Шынап-ла ол ажыл бисте эки тургустунган. Манча кел-ген кижилер заводтун ажыл-чын көскү агитациянын ду-лаам-биле тайылбыр чокка би-лип алыр» деп чугаалаар болуу.

Секретарынын чугаазы шыл.

Кижилер кымынч-даа дулаам чокка заводтун, цехтеринин, бригадаларын, түстүс кижилерин канчаар ажылдап тур-гарын көргүзүп камбаралар-дан билип алыр. Манча ийи бригадалар чарыкын «Көр-гүзүп камбараларын» таны-жып көрөлинер. Валентина Шевченкоуну комсомолчу-ан-яктар бригаданы чедип ай-дургузуда 5273 кубометрге бетон кылыг планын 7023 кубометрге куусеткен, азы 133 хуу болган. Дөрт чыл чедип айда 41538 кубометрге бугу-руда планын 118 хуу куусет-кен, 1981 чылдын июль ай-нын уулуна ажылдап турар. Ничангаш бо бригада үшкү кварталда бирги черин бугу-реддин-биле ээлээн. А Падзе-да Крупнованын бригаданы дөрт чыл чедип айында бугу-руда планын 107 хуу куусеткен, ийги черин алган. Ол шыл-каш В. Голенин, Н. Ларчен-кованын, В. Вальтеринин ууту-ган бригадалары база мурнакчылар дээрин көргү-зүп камбаралар айткан.

«Партиянын XXVI съезди-нин төлөтүгү уткуулар», «Дозуку чылда шалычын күш-ажыл», «Шынарны бе-лаш ажыгыт чорукту бедир-дөп он эки ажылдар», «Со-циалисттик чарыкша идеяны киржизилер» болган өскө-даа кийгырытар планынч оонадаларын кууседирин-че, чарыкша мурнакчы болурунче, коллективтин ады дөп демиселеринче, хой-ни-ти ажылдарын идеяны киржизинче хей-элт кирип, өнөлдөп турар. Оон түнө-линде заводта мурнакчылар-нын саны өскөн. Оларнын хей-келип он бирги беш чылдык ууунче кирипкен. «Бистин мурнакчыларымыс» деп стел-дин чарыктын кымынч, ол көскү чере тургускан. Ийла мурнакчыларнын чуркутарын улааттыр тартыгыткан. Ада-ла оларнын фамилияларын, аттарын бижип каан. Ол дээр-ге өскө ажылчыларга үлөс-төр

чикер-тир. Мурнакчыларын одурунче кирип, чуркутары Хундөл самбыразына тур-гарын чедип алыр дөп ажыл-дас боор. Заводтун хундөл самбыразында күш-ажылды хой-хей хоочунары, комму-нисттик күш-ажылды шалы-чылары, дөп беш чылдык планынч оонадаларын куусе-дирин кижилер, социалисттик чарыктын тилекчилери, беш чылдык мурнакчылар бар. Оларга арматурщиктер Ольга Роголева, Максим Пастухов, чолачы Михаил Фалеев, те-верлектин Сарпа Камалетди-нов, хевириде негизин мастери Людмила Тайконова, бетон-щиктер бригаданын ууту-тукчуу Николай Бояриков, диспетчер Петр Селезнев бол-ган өскөлери даа хамаарын-тырып болур. Оларнын арга-дуржулганын өрөнтүп, мурна-кчыларга дөпөжир дөп завод-тун ажылчыларын бо хүнөр-ле улам кымыккай ажылдап турар.

Көскү агитациянын база бир хевири—хана солуну за-водта ай салында доктаамал үндүрүп, ажылда чедер-тет-пестерин дөпөргөй чырыдып келген.

«Хана паралагыныга кол-дестикте чедипкинерин, мурнакчыларын бижип тур-гарынан аныгда, четес чүдөргө улук кичээлгенин салып келгенис. «Хана солун дээрге коллективтин көрүч-чү» дээр болгай. Шынап-ла хана паралагы заводтун бугу-дур көрүчүгү, арын болуп дөп бугу хемигелерин ап тур-пар бис» деп редактору Т. Разумова тайылбырлап чу-гаалаар. Шынап-ла коллектив-тин ажыл-амырларына хана солунун ролу узат. Ону ча-раштыр шилеп, каастап, ийла бижип материалдарын утка-шынары бедик, кол ула-нышынырнын үгө дүштөн, кижизиничи, организасты салдары дөштүгү, ажыгыт турарын чедип алыр дөп

редакцияда кижигуерни Л. Панфилова, Ю. Морозов олар эки ажылдап, партбю-рун максатын чедип алганнар.

Ол шыкаш демір-бетон кы-лыглар заводунда хана солун-дан алгыда «Молнияны» беа кылган. Азаа заводта хун бугу-руде болуп турар чаа бо-лушкунарын чырыдар. Оон «Дүвүрентиг мөдө» деп ке-зөнтө ажылда шүгүмчүлөдиг четпестерин, «Брак—бугу-ру-дигин дайыны» деп өгенин адаанга шодулуугу чуркутар-ын, «Олар үени мурунп тур-гарлар» деп кезөнтө хун бу-рунун мурнакчыларын көр-гүсээр. Шаа мындык көскү агитация—узат кичизиничи утка-шынарлыг. Оон ийла профинеле будунун чарам-тыр дөдөң. Ийла аш-хуу су-лу (ларгазы И. Скрипникова), профилатика чөвүледи (лар-газы С. Попов), хой-ни-ти кидизин (ларгазы Т. Ермало-ва), массанын контролю деп хой-ни-ти организасталары заводта ажылдап турар дээр-эки кижү билип алыр.

Күш-ажылдын хоочуннары, беш чылдык мурнакчыларын, социалисттик чарыктын тил-лекчилери-биле укуражылга-ларын, байырлаалар, дышта-нылга кезежлерин, оюн-тог-лааларын, лекция, беседалар-ын, политинформацияларын, хурдаларын өрттирер чер—заводтун кызыл-булуку. Оон көскү агитация-биле дөпөргө-ди эки. Ам ийла «Партиянын XXVI съездинин төлөтүгү ут-куу» деп узат стелдини кылган. Заводтун бугу-ле че-лишкенирин, мурнакчылар-ын, көргүзүлгенин, перспек-тивтик планнарын, ажыл-амы-дыралын оон көрүп ап болур.

Көскү агитациянын аны-бүрү хевиридин шыл ажыл-лап, ону хун бугу чарыктын, коллективтин бугу-дур көрүчүгү болдуар дөп бугу-дур парт-бюро моон сонгаар-даа боттуг ажылдарын чорудар. Амгы үеде Кызылда демір-бетон кылыглар заводунда бугу-ажыл-чынчилеринин ортузун-да партиянын XXVI съезди-нин ажыктынар хуну—фе-раль 23-тү күш-ажылдын че-дишкенин-биле уткуур дөп социалисттик чарык кал-барган.

Н. САРЫГ-ООЛ,
«Шынын» корр.

ЧАРЫШТЫҢ, МУРНУКУ ОДУРУУНДА—КОММУНИСТЕР

Е. НЕДЕРНИН ФОТОЗУ.

КАМНА АЛГАН

Энергияны болган олар чуулуу кууларын аны-бүрү хе-вирлерин партиянын XXVI съездинин төлөтүгү уткурун-че, ону беш чылдык планынч өнөздөлгөн кууседиринче, ажылынырнын күш-ажылчы болган политиктик идеяны колдуринче улаандырган. Шынап-ла, ол бугурунче чер-ини мурунда «Заводчулар-дын» девизи—хожулап тур-лар чок ажылдар деп стелд бар. Бо сөстөр эртенги, кезе-ки өлөңгөргө ажылдап кел-ген кижилерин саяш-сет-кингинге кандыг-бар бодалды арттырып, оларнын эш-өөрүн-деп хожулап болбазын саяш-дырып турар.

Заводтун девискоринде, даштында, пех, бригадалар-ын ажылдап турар черлерин-де стелдер, паннолар, пла-каттар, дозуннар, хана солун-нар, көргүзүп камбаралар ажылчыларнын күш-ажылчы хорук кирип, планынч со-ругаларын кууседиринче өнө-дөп, социалисттик чарыкша тилеккин болурунче кийик-ты турарын заводтун парт-бюроу чедип алган.

Көскү агитация ажылын канчаар организастап турарын база заводтун девискоринде оон аны-бүрү хевиридин бил-дигин ажылдап келгенин та-йылбырлар чугаалаган, парт-бюро секретары Светлана Ни-колаева Сапова: «Көскү аг-итацияны бекит-пелгит, орг-тирлештир, кижилердин утка-шынарлыг, эстетика талаам-бизе көрүштүгү, үе айы-бизе өй-шанда чарыгынан тур-гырыча партия организаста-рын көскү агитация талаам-бизе методиктик чөвүлдөп узат кичээлгенин салып келген.

Шынап-ла ол ажыл бисте эки тургустунган. Манча кел-ген кижилер заводтун ажыл-чын көскү агитациянын ду-лаам-биле тайылбыр чокка би-лип алыр» деп чугаалаар болуу.

Секретарынын чугаазы шыл.

ДУЗА ЧЕДИРГЕН

Сельхозтехкурк о м н у д ажылдакчылары чокку сууларга боттуг дузанын чедирип турар. Ийлагы «Кара-Хаак» совхозка ка-пуста одурунунга база ону ажаалдазын хандырла-ры өргөлдөп ийнежерде-ри Петр Иванов, Николай Борисов, Екатерина Шыга-ков эки ажылдааныр.

ЧААРТЫКЧЫЛАРЫҢ УЛУУ

Сельхозтехкурк о м н у д районун аразынын Кызылда каттыжымшынын чарык-чылар нителелерин ажылы чөгүмчүлүг. Чүтө сөөлүг ийи чылда беини ут бугу-дургенин септелге мас-терскалынга 20 чарык-чы саналарына кигиргенин түнөлинде 42 муң рубльдин огулазы алын-ган.

СКД-5 комбайннын болган Б-700 тракторлар-нын моторларын адиктир ажылдадыр тускай херек-седи чарыкчылар кыл-гал түнөлинде күш-ажыл-дын бугу-дуркучуу бедөп. Бо чылды камналарын бээр чарыктын санааларын кирген.

И. ОЛДЫРЕВ.

Кооператорларда САДЫГЖЫ ӨГ-БҮЛЕ

«Торгалыг» совхоз районда улук ажыл-агыйларын бир-өөн. Совхозтун малчынарын кодуудула Чока, Ак-Хем, Амар-Дөргүтүр, Ак-Кара-Сут ол ийлаар малын олардын септир.

Нитинин малын ажаап-те-жөө, амырдым бодабай ажылдап турар ишчилерин садыг-биле хандырлааган уткудирбей, доктаамал болдуары чугула айтыр. Өвүр районун хереклекчилер нителелди ол айтырыгы чо-гуу кичээлгеге алган бол-ган районун ажыл-агыйла-рында калып ишчилерин са-дыг-биле хандырлааган көс-күзүлгө экижөө.

Мрак-уаак коданнарда мал-чынарын, кадарчыларын садыг-биле хандырлааган улам экижөө дөп кымы-мак ажылдап турар садыгжы-лар коллективте өнөткөн өнө-дөп. Дээр Дежик биле Шериг-өөл Донга олорга хамааржыр. Оларнын автомашинаны «Тор-галыг» совхозтун малчына-рында бижылган. Садыгжы-ларын чедип садыглар чер-лерин совхозтун дирекцияны райпо баштаар чери-биле сү-мөлдөп, толаралды тургу-каш, кайы коданга кажан ба-рып садыгжыларын айткан графикти кылган. Дээр Дежик ол бугу-дур коданнарда докта-мал чедип, калып ишчилерге хун бүртүгү өргөжөк чугула бараларын чедирп садыг-лап турар.

Д. Дежик Өвүр районун хереклекчилер нителелдине он ийи чылдын нүгүрүнө ажылдап турар. Бо чылдарын хой-келип ол автомашинанын садыгжымы болуп ажылдап келген. Бо үенин хургузула садыгжы өг-бүлө ак сепкил-диг, кымымак ажылы-биле ка-ды ажылдап турар эш-өөрүнүн хундүлгенин, бугу-дурин чедип алган. Оларын коллективте мурнакчыларын одурунунда садыг турары таварышта өнөс. Садыгжыларын талаамдан

баран саарылааган ай, кырал планын кууседирин баар чарык-лаа таварышта турбаан. Харыг-даа оларынч бугу-дургенин көргүзүлгө чыл салында улам бекит турар. Мурнакчылар күш-ажылчы чедипкинерин доктаамал канчаар чедип ап турары? Бирөөлө, хереклекчилер нителелдине садыгжылар ара-мында калбарган социалисттик чарыкша идеяны киржип турарында. Оон-биле кады салып алыкчыларын негеле, хереклекчилер хандыр база садыгжыларын куулурунч ийи бедир айтырыгы олар чугула кичээлгегенин ула-нышын келгелер. Садыг шүгү-мунга ак сепкилгит ажылы дөп Д. Дежикти 1978 чылда «Совет садыгынын тергенин» херек дөмдө-биле шааныла баа таварышта өнөс. Ийи, бодун садыгынын эки ажыл-чыгын баа бип херекчин ол. В. И. Лешининч турттугун хундунд бээр 110 чыл өнө таламынч коллективтин нити хуулаанга мурнакчыларын санынча он алан алап. Лешининч ийи таварышта Хундөл бижик-биле шаанылаанга ол чаргал-ган. Ол садыгынын күш-ажылды хей-аалын улам кел-гелер.

Бо чылдын эрткен айлары-нын түнөлине хереклекчилер нителелдине садыгжы-модаларын аразында калбарган социалисттик чарык-ша садыгжы өг-бүлө тилеккин болган. Олар бо хүнөрдө ону беш чылдын доздуучу чылын күш-ажылчы чедипкинерин дөп бугу-дур огулаадыр кымы-мак ажылдап турарлар. Ба-рал садыгжыларын чыл планын садыгжылар хуу-са бекитте, октябрь 20-де куусе-дирин нителелдине СЭП-инин XXVI съездинин өг-бүлөсүн күш-ажылчы бе-лө өл болур.

Н. ДАМДЫН.

24 ТОННАНЫ

Чоюн-Хемчикте «Чыраа-Ба-жы» совхозтун Лагир-Шеми уунда өл-т-сигенинчү түжү-дыка эки болган. Мал чөпүнч белекелчилерин ийла он ажыг узат, биче сарааттарын тур-гускан.

Оларнын аразында өн-чө хөрүгү узат сараатты өрт-кен-дүштөн чөн эскерип каар. Ол болза Чыраа-Бажи суурун ады дугаар «Чечек» аттыг агитквартиралыга хамаарыш-кан чурттакчыларын кылган ажылдыр. Ол кварталдан сөс-төс харыг школачылардан өгөлдөп, алдан ажыг хараа-лан негисондорго чедир ситен белекелгенине идеяны кир-киркен. Олар 15 тонна ситен

белекээр, хуулааган 24 тон-на кылдыр куусеткен. Ситен келгилерин К. Монгуш, Д. Донга, Д. Куулар, Б. Куулар, бөдүкчүлөр Ч. Сарыглар, В. Монгуш, өрөнкүлөргө Мерген Монгуш, Орлан Сарыглар, са-ралтакчылар К. Монгуш, К. Куулар болган оон-даа өскө-дөп кымымак ажылдааныр.

Мал чөп белекээр талаам-бизе агитквартиралар аразында социалисттик чарыктын тил-лекчилер болган «Чечек» аттыг агитквартиралга совхозтун ди-рекциясы болган ажылдын комитети акша шааныла ты-ыскаа.

Бистин корр.

Агитаторларга болгаш политинформаторларга

ССР Эвилелин чыа Конститу-цияны (Улусун хоойдуу) ССР-инин Дээл Социализм элестик көс чедип сессияныга 1977 чылдын октябрь 7-де ху-лап алган — бистин куре-нин нити болган куре-нин амандарында онга укчу-дүлүг, тогулуг узат бо-лушкун болган.

ССР-ин чыа Конституция-ны — амгы үенин политиктик болган идея-теоретиктик шыл-гарангай документин, саяс-тангай социалисттик нителел-дин амандарын Хоойдуу. Делегей бирги социалисттик куренин экономика, куу-лурунч канчаар-даа аажок чарыктын саясаттан. Кижилерин чаа нителелдине — совет улус хевиридеги тур-густунган. ССР-е пролетариат диктатурасында бугу улустун куренин болг берген ССР-ин чыа Конституцияны бугу улустун социалисттик куу-лурунч утка-шынарын, со-рудаларын болган хуулаа-ларын толаргай айткан. Бугу улустун социалисттик куренин болза чаа социалисттик кел-пегин куренин, эрге-чаргыр ажылды чоннарга хамааржыр курене болур, пролетариат диктатурасын кол-кол оона-гай чүдөлгенин, принциптерин уламчыла, улам ийла саясаттангай ажылдап бол-ган хөгжүлдөп болур. Бугу улустун социалисттик куренин ажылчыларын, таралачын, партия, нителелдинин, чурттуг бугу аялаларынч база биче улустарынч кезе-

соруун, утаан-бодалын, эрге-ажыктарын өлөргөлөп турар дээрин Конституцияда кирип бижээн.

ССР-ин экономикалык сис-темазынч улусун бугу-дур-генин чепсек-херекселеринче социалисттик өнүгү болур дээр-зини дугайымыс 1936 чыл-дын Конституциянын прин-ципалдыг чүдү чаа хоойдула көзөргө арткан. Бугу-дургелер-ин болган организасталыш бот-тускайлан, ажыл-агый-чи-ниништангай-биле төптүгүн хуулурунч чугула талаам-чаа Хоойдула бижылган.

Социализм үенинде нителел бугу-дургенин дээл энис со-руламы — кижилеринч улам озуп турар материалдыг бол-ган утаан-бодал херекселеринч улам додур хандырары бо-лур. Ол энис сорулганын кон-ституция чуруму-биле бижыл-ганын социалисттик нителел бугу-дургенинч капиталисттик бугу-дургелер үенинч ийла-дымч улам кымынч-биле көрү-дүр турар.

Сайыраагай социалисттик нителелде улустун чаагай чо-гуу доктаамал эсер, кижинин бугу талаам болбазыралынч улам-на таарычылг бай-далар тургустунуп турар. Улусун Хоойлуунч «Күрүе болган киж» деп эгизинде ону бугу-дур-диги-биле көргүс-көн. 1936 чылдын Конститу-циянында «Хамааталарынч кол эргелер болган хуулаа-лар» деп эгелен он чүдөлгө ийи катар хой боор турар. Кижинин эрге-ажыктарынче, оон

ЦЕХТЕРДЕ — «АК АЛДЫН»

ТАШКЕНТ. (СЭТА-нын корр. Э. Шалы). Узбекстан-нын ховен арыглар заводта-ры эрткен чылдын ийи не-дөп эрте чаа дүжүттү ары-лап, болбазыраларынч кир-ген. Ховен арыглар бугу-дур-гелерин «ак алдыны» бол-базыраларында эки белек-те, септелге-септелгени кыска хуулааа дооскан.

Ховенин кургадырынан оон белек болурунча чедир бугу-ле амандарын кымыр бедик бу-дуркучугу техникамын хе-тер-ле эртеп тургускан. Оон амы-нында пост-тажыклар тергени эки шынарлыг чиг-эти адыр.

Ховен белектеринин чаа системазын ажылдап турар. Оларын бригада санынча-на

тус-тус хуулап ап турар апар-ган. Ол чаа арга ховен өстү-рүдүрүлгө болган уагыр-аа ажылдакчыларынч-даа про-дукция шынары доз хары-салгазын дөп улааттырар. «Ак алдыны» доктаамал база экижөөткөн: чүдүрү-дүрүр херекселер-биле хан-дырткан 100 ажыг серилиг кылдарын тургускан.

Ховен болбазыралар бугу-дур-гелеринч коллектив-терин партиянын XXVI съезди-нин төлөтүгү уткуур дөп чарыштырган, Узбекстанын бо чылдын ховен алыры 5859 муң тонна ховен шалымын, чилерин чокка хуулап алган, арыглар болбазыралар сөзүн берген.

ЭЭЛЧЕГ ТӨНГЕН СООНДА — ПРОФИЛАКТОРИЯЖЕ

АКМЯНЕ. (Литва ССР), (СЭТА-нын корр. В. Жемей-тис). «Акмянемент» катты-жымшынын ажылчыларынча моон сонгаар даштынын дөп Кара далайге муң-муң кило-метр оруктун чоругуу эргежөк чугула эвес апар. Олар ажыл-лап кааш, дораан-на далайга эшпи-даа, хунге догеленин-даа болур аргалыг апарган-нар: сентябрынын үшөтө мыаа заводтун хой салбарыг кал-дыкшыдылга комплекси ажыттыган.

Эмчилерин болган специа-листтерин сүмөлүнч Эугаар ол бугу-дурге чери халыкты арыг иштинде удуур коруп-таралы, эмнээр кабинеттерди, аржаанынч өргөлдөргө дөп

каат тергенин чараш калды-шылдыга бажынын тулуп тур-гускан. Ажылчылар анча хун-мүн-не, ажыл соонда, хевири азы даштынын дөп чедип көрөөр. Каттыжымшынын үшкү ажылчынынч ол дур-гузунда даштынынч ол калдыкшыдылга комплек-син дужааган-биле күш-ажыл-дын байдалын экижөөлгө беш чыл паны хуулааган эр-те күстүгенин.

Ийла дааш-шимээниг, шим-чээлинин-ле бугу дөп херек-селдерин тускай прибор-лар-биле мурдун-на башкаар апарган. Бугу-дургеде ажыл-дарын автоматтарынч болган механизмиринч дулаам-биле кылыр.

БЕНЗИННИ КАМНАЗА

Кызыл районунч Баия-Кол суурда бензин кууар черин бензин чарыгаларын айтчы херекселерин ажылдааган, чамалык ховдалардан кылар чүдө дам-аалап турар, машина тургуу-ар

шолу чедир цементалесттин, маж. Бо дугайында «Х Уауу хураа» совхозтун дирекциясы чүн бодан турар иргэ?

Т. САЛЧАК-ООЛ.

АМЫДЫРАЛЫВЫС

негеле-херекселеринче пар-тия болган күрүе аажок узат кичээлгенин салып турар. Конституциянч хамааталар эрелерин болган хосталга-ларынч аны-бүрү калбак боттуг аргатарын тыысышкан, оон-биле кады оларын ботталарын нителел болган күрүе мурунуга ботталарын куула-лашкан болур дээрин оон-аалап демделеп турар. Совет кижининч бир кол эргези күш-ажыл кылдыр. Кандыг-даа ажыл бисте хундүлүг, үнелиг. Хамааты кижин билинин, профессионал белекелерин, арга-мергесинин, дуржула-зынын, күзөлгенин, ажылдап чорозон ажылынын аялы-биле база профессионалынын шыл ийлап алар талаам-бизе нителелдинч негелелерин өрөнтүп көрүп тур-ган, ажылдаар эргезин чаа Конституциянч улам хандыр бижылган.

Капиталисттик чурттарда эр-даа, херезжес-даа кижилерге ажыл төлөсүр дөп деп турга-лаа: Францияда херезжес кижине эр улуска бодаарга 17 хуу кууду, Швецияда—30 хуу, Японияда—60 хуу, Англия, АКШ-та—40 хуу кууду төлөп турар.

Совет Конституциянч хамаат-ларынч ажылдаар эргелерин камтаган бижылган-биле чарыкелер күш-ажылдын са-гыла-чурчун кижин бугу-дур-аалап сыйгыр, ак сепкилгит ажылдаар күзгөлөргө база айткан. Ак сепкилгит ажыл-дарын хамааты кижин бугу-дур-аалап хуулааган дээр-ин Конституцияда айткан.

Совет кижинчүс ажылдаар эвес, харип даштынынч эргел-де. Дөпөсиде эки кыска ажыл не-делээм бисте. Хамааты кижин чылдынча эчелгел дашты-ныгачын алган, ону дашты-ныгачын айткан. Сангит-тирлерге, аны-чуркутарга бо-дунга ажыгыт кылдыр эр-тирил турар. Эчелгел дашты-

рек кырында боттанмайн ту-тур, «Хосталга», «Өргө» дугайында буржуа идеологиянын хоойун чүдүрүшкүлөрүнч амыг үеде догелдөп болуп тур-гар болушкунарын не ток кыл-дыр хоме шаап турар. Оон толаргай чижөөн, Чылдае фа-шисттик эргелелер көрүп бо-лур. Ол болушкун буржуа демократиянын аныктыгы, ийи эрчиник, дерин арын-чүрүнч дөпөсидеги эрге-шылээ, хостал-га дээр демисел турар ажыл-агый чонунч мурунуга сойдалаа илестектен.

Капиталисттик чурттарда эр-даа, херезжес-даа кижилерге ажыл төлөсүр дөп деп турга-лаа: Францияда херезжес кижине эр улуска бодаарга 17 хуу кууду, Швецияда—30 хуу, Японияда—60 хуу, Англия, АКШ-та—40 хуу кууду төлөп турар.

Совет Конституциянч хамаат-ларынч ажылдаар эргелерин камтаган бижылган-биле чарыкелер күш-ажылдын са-гыла-чурчун кижин бугу-дур-аалап сыйгыр, ак сепкилгит ажылдаар күзгөлөргө база айткан. Ак сепкилгит ажыл-дарын хамааты кижин бугу-дур-аалап хуулааган дээр-ин Конституцияда айткан.

Совет кижинчүс ажылдаар эвес, харип даштынынч эргел-де. Дөпөсиде эки кыска ажыл не-делээм бисте. Хамааты кижин чылдынча эчелгел дашты-ныгачын алган, ону дашты-ныгачын айткан. Сангит-тирлерге, аны-чуркутарга бо-дунга ажыгыт кылдыр эр-тирил турар. Эчелгел дашты-

нылга хуулааган кирген хүнөринч чылдың күрүе төлөсүр. Ол шыкаш намынч кырында, ажыл кылдыр аялыс апарганда лексиканы база кү-рүсү бээр. Ам бистин чуртта 48 миллион, Тыва АССР-де ой муң хире кижин кууседир пен-сияны ал турар. Ийлаадыр, Ала-чурттуг дашынынч кир-жизилеринч болган азыра-дыкшынынч оскунган өг-бүлө кижизилеринч пенсияны ула-гаттар дугайында хемчегтер-ин ажылдап кылган. Ол дээр-ге база-ла совет кижин дөп са-гыт новациянынч херечинч, Совет хамаатылар өрө-нүр эргелит. Бистин күрчөсү эртем-билит чедип алын дөп, хамаатыларынча бугу-ле та-арымчалыг байдалды тургу-скаан. Эч эки бажын-балгаты өрөлдөп черинге тулуп бенип турар. Өрөлдөп халас бо-редилгенин хуулааган кезежес бугу хевиридинч организаста-лаан Студенттер стипендия-биле хандыртылган. Бугу-дур-геге ажылдааган өрөнтүгү турарларга таарымчалыг бай-далды тургууларын хоойла-р-умча айткан.

Тыва улустун амандарында төгүлдүг чаа үе-чаа 1944 чыл-дын октябрь 11-де Тыванын Совет Эвилелинче эки тура-биле каттыжымшынын соонда эгелээ. Коммунисттик партия-нын дөпөсиде национал поли-тиказын амыдалга ботталдыр-ган ийи чылда Тывага төд-гүтүг кыска үе дугузунда со-циал-экономикалык болган куу-лурунч хуулааган дээр-ин Конституцияда айткан.

Совет эрге-чарыгынынч чыл-дарында Тывага бугу ийи-тинч ортумак өргөлдөгөй боттал-зырган. 1979—1980 өрөлдөгө чылда республикада 161 школага 63 муң хире өөрөн-кич өөрөнтүп турган. Ам рес-публикада барык-ла үш чурт-тактынч бирээн өөрөнтүп тур-гар. Ийи билит школа-ларынч аныгда, тускай орту-мак өрөлдөгө черлеринч чет-кисил баа калбарган.

НЕГЕЛДЕЛИГ, ХАРЫ ЫСАЛГАЛЫГ БОЛУР

Школларида чаа өөрчигиле чылы аггезен. Өөрчигиле чылы аггезен тура башкылар коллективтери каныг айтты турларга онна кизонгез саалрын баш бурунгга тодарып ал турлар. Чөөн-Хөмчик — хой школлаларыг уугу районнарыг бирозин. 1980 — 1981 өөрчигиле чылында районну башкылар коллективтери партия, совет, хой нийти органиларыг кужунге даянышкан, өөрчигиле-кижизингиле талазы-биле уугу ахыллары боттандырыг турдарлар.

«Нийти билитг школлаларыг өөрчигиле-кижизингиле өөрчигиле- кижизингиле-лам сайырангыжылар, оларыг куш-ажылга белеткеэр дугайында» СЭКП ТК-нын доктаалын амыдыралга боттандыран дашт нийти куш-биле азоз ахыллары боттандырган. Өөрчигиледин шпалары бедияри, идея талазы-биле бузурелит, куш-ажылга хандыкшылдыг хамаатиларыг кижизидери тутуга сорузалаларын бирозин. Уб сорузалыг чедип аллыг башкыларнын теоретиктиг билит-мергежилеги децелинелен, методиз-биле ханы тепселетинелен бот хамааржыг. Өөрчигиле-биле хууда ажыгче сагыш саалрыг чыгула.

Районун 22 школызына беш чуч аягы башкы аягында турар. Оларын арасында 25 клас РСФСР-ни болган Тыва АССР-нин школаларынын алдарыг башкылары, 20 аягы кижил улу ооредигезин тергитинери, хай-хай башкылар орден, медальдар биле шаынаткылаан.

Эрткен ооредиге чылдына районун школалары нити ооредиге денгизин 99,4 хуу куустеккен. Районун школаларында 237 клас 100 хуу ооредигени чедип алган. Моол алган көрөгө мураккаптар алааш аягы, хамык учур оларын арга-туржукузган тараптын лентердигени. Бо ажилде районун методика кабинетин, тус-тус школаларда каттыжыашкынар сагыш салыр болза эки.

Хондерей, Теев-Хая, Чадананын №1, 2, Бажики-Алаак, Чыраа-Бажы, Суг-Аксы, Хорум-Даг, Хайыракын школаларынын башкылар коллективтери ооредигени бекит депилли чедип алган. Ук колгазгитун оон-лаа бедигерини буттузе аргалары бар. Ону чич ажилгаары чугула.

Школа директорлары, ооредиге эргек-чедигерин талаштып башкыларын аягынынга контрольду доттаамал.

бөтүүг болдулар болза эки. Эртеки өөредиге чыгында чамдык эртемвер талазы-бизде чыгында ажылар чорутуулаан. Түнийлерден алгаш көөргө, чөтөстөр конугу хой. Орус болгаш тыгыз дыйларга өөредий чилеринг бызын кошмак болган. Орус дый, литература, математика болгаш физика эртемнерини багышалаккынында чөтөстөр хой. Башкылар кичээлерге бүгү тала-бизе хагдыр бетелеткен. Боттарында негеделир болза, шак индыг чөтөстөр турбас ныйн. Чаа өөредиге чыгында бо айтырык кол терин ээлээр чутажак.

Школачыларын күш-ажалын кижилдиги-теңиче сагыш салышкын сөөлгү чылдарда олзагай черин ээлеп турар алпаргын кымга-даа бийлиг. Бо талазы-бизе районда чамдык ажылар кылкынчы турарын демеген бөлүр. Эртеки өөредиге чыгында районун школа доозукчуларында 29 киж чыдакчынын, 119 киж трактористин шынызыгаларын алган. Школа доозукчуларында 175 өөрөшкөн ууус ажилдагынында ажил-тала-бизе күзөлий илердин артын калганар. Күш-ажалын коллективтер доозукчуларын ажилга таарыштын тургулар, амчылдырлар орунугн эге-

эинде аларга бүгү талааның ду-
за чедиринеге сагым саыры
ойза чутула. Чөдрө ынчаш
түстүз шкодалар профула-
нынкын ажылын турдула-
рынга ажил-агыйлар, бүдү-
рүгелер-биле аразында сыр-
ны харылзаалыг болаурун ут-
туп болбас.

Эрткен чайын 12 бүдүрүлгө
бригадалар, дышталынганын
болгаш күп-ажылдын сес лаг-
ери ажиллап турган. Чадаа-
наның № 1, Бажын-Алаак,
Шеми, Баян-Тала, Йеке шко-
лаларынын бүдүрүлгө брига-
даларынын ажылы эки болган.
Иңгызла-даа, пинтиги-биле
алырга четишер даза бар.
Аларгаалыг база ам-даа кош-
так. Ажил-агый узуртучула-
ры бригадаларга машина-тех-
никаны быжыглавын турар.
Чугле Чадаананың № 1, Ба-
жын-Алаак, Шеми, Йеке, Суг-
Акем школаларынын бригадал-
лары тустай быжыгалтынган
участктарлыг. Бригадаларга
уругалар ортуунга кижжиги-
лте ажилын эки тургузганы
чутула болуп турар.

Шкодаларынын күп-ажыл-
чы кичинилериниң организа-
стайрынга И. Боржак, (Бажын-
Алаак), Ф. Бочкарева (Чадаа-
наның № 2), М. Ондар (Бора-
тайга), В. Сарыглар (Сүт-
Хөл), А. Ховалыг (Чыраа-
к)

Бажы) ышкаш өскөдө башкылар толгарты үлүт-хуузу кирип келгенер.

Эрткен жыны болган башкыларыны лавыр чөүлөт хуралинга күшажылга кижилдиге айтырын, делгерген тургустуган турган. Материалдыг баазаны быжылга дзон үстүнде айтырыга хамаарышкан тускай хемчегерия ажилда кылган турган. Чаа өөрдиге чылыны бүдүүзүндө ол бүгүн хынал көргө, күсөттигин чүүдөр өзөшт болган. Мчанган четестерин чайладыр дзон ажилдады ужурулт.

Башкыны бекит а-алдари, бон ажилыга ээ харыс салгы, удегер чижэ ышкаш айтырылгар дугайын миттавын барып болбо. Чайдик тава-рылга пий-чангыс эитер үстүнде чүүдөрин дугайын оварбайн баргылаар. Ол черде шын эвес. Ол ышкаш шкөла-чыларын аразындан көрүм-түрүм үрээр, харынга да кем-терек үгүлдө бээр чоруктары бөлдүрбөс дзон бир дем-биле ажилдаар анаар.

Үстүндө көргөниң айтырылгар дугайын районун башкылыча чаа өөрдилге чыды-лын бүдүүзүндө дугүржүч туталашканылар.

Н. ДАЖИНМАЙ.

СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ

Олимпийжи узун назынны күзээннер

Олимпиада олимпиярлары тогузунда чыгыш спортчуларын аңаулаштыруу-улаштырып тийгелткендиги элени эвеси чыкканга келип адып болур. Ушу дактир — олимпиады чемпионнарын — боксёрлар Ласло Палпа (Венгрия), Тейффало Стивенсонни (Куба), дерт олимпиададагыек октаар таламы-биле баргычери зылен келген Альфред Ортерини (АКШ), уш дактыр олимпиады чемпионнарын совет спортчуларыны — маге Александр Медведстын, хеме жижикчи Вячеслав Ивановтум, узуну хой улай халымзынга мастер Виктор Савеевтин аттары алдар-биле бүргеткен. Ол спортчулар түгелебдик мержелиги эвес, тийгелтеги чапы аларында бирдүргүзү, коокаал билбес бертегилеги чыдамчыны көрсөткөнийер.

СЭТА-нын спортчу редакциясы делегейин болтам колкол национал агентиледдерини спорт дайбаргалачкыларынга XXII Олимпиададын олимпинарын киржичкириден кимим хой узаа киржилде болдар сизер? деп, айтырынг салтап.

Харымларда ады хой катап кирип турарларын араанданган СЭТА-нын оон курмууда айтырыгыларын харымлар дууга алдар болган, он спортчуларыны хой кезин кирил турар. Оларга ишткин Владимир Сальников (СССР), чирателестер ГДР чүртүг Герд Вессег болган Лути Домборовский, энглин Себастьян Ко-

Эфилия чуртутг Мирус Ифтер, Куба чуртутг Теофило Стивенсон, совет штатинг Юрий Варданиа хамаархыг, Олардан аягдала Олимпиада-80-ийн 35 чөмпионын болгон аялаллыг черлэж эхэлсэн аядаа кириг дөх хүмүүстэй алаан. Оларын аядаа олонхиныг эн аялалыг киригчлэрийнхэн биэрээс. ГАР чуртутг 15 харынг тымнаст кыс Максис Гауик, ний алаан медалядарын эзэн румын Нада Команч, дасалегийнц ийг рекордуу 67,5 килограмм дейзилг спортчулар, чым аравзын тургуусан болгар штатинг Янко Русев, даянгыштыг халхына оон мурундаа рекордсын хараан француз Тьерри Вилнерс, 80 метрге чархыша олимпийж чөмпион диглн Стивен Овett, Куба чуртутг боксёр Хуан Эрнандес, ча адарынга олимпийж чөмпион диглн Тони Пойкотайне, Монреальга болгаш Москваг эн үзүүн хөмчөлдө чархыша кымга-ааа мурундаа ГАР чуртутг Вальдемар Шпрински болгаш совет спортчуларынч үлд бөдүү — спортч чөмпионистааа олимпийж чөмпион Елена Дамидова, штатинг Султан Рахматов, чинк атлеттер Виктор Маркин, Константин Вайков олар кириг турар. СЭТА-ийн спортчг редакцынзын айтмрыгтарына беш дийнтн 23 агентстведериниң толзалары харыг чаан.

(СЭТА).

ЧУРУКТАРДА: Москвага XXII « Олимпий оюнларына» шылгарааннар: Эфиопия чуртгугу Мирус Ифтор (үстүндө), англи Себастьян Коз (ийнаныч) хемсаагзе чарышка чемпионнар).

СЭТА-нын фотохрониказы.

Ю р и с т и я
т а й ы л б ы р ы
Ш ы Н
А Й Т Ы Р Ы
Ч У Г У Л А

Алдыңкы аякчылардын ич-ада, аякчылыктарынын алда өг-бузенин кайыс-быр ээзи ажал айымбиле эм чурттан ажал айымбиле оске черже кәжәж ажурга тааваркын болур. Ынды тааварыгда өг-бузенин оске ээзи ажалдан турган черинден үнери-биле бидилриникчи бижирин апар. Бо тааварыгда үк кижини күш-ажал дептеринге бижилгени шын чорудары тутула. Күш-ажал дептеринге үк бижилгени шын чорударын тагыкчылардан бээрин дилеэн чагалдан реданкыга көзү турар. Солунуң омончуктуларынын айтырынгга харымалдан бээрин Тыва АССР-нин Прокторунун дуалазакчы А. С. Ооржактан дилеэн бис Оон харымзын моон алаанга парадзыс.

Күш-ажал хоойдузунда көрдүгенин баугар ажалдыкчы кижини ажалдан кыдыг чылдаган-биле эчкененин үк хамаатыннын үзүктөл чок күш-ажал стажы тутула. Хаар-ажалы бидилгени. Умуктал ток күш-ажал стажы хаар-ажалык ханас үңгөн үзүнде немелде төлөйрин бээринге, күш-ажал кыдыр арзгым тур чилгирге дилеэ пособие алырынга болгаш үк кижиниң ажалдан үңүт тура дуалазакчыларынга база хергелетинип турар болгай.

Children are sitting at a table, looking at books or papers. There are plants in the background.

гсрер, чулгаа өд
дакчмыларынм
угаан саймырал
уудт дуузалыг
инд элзэн хой
ларда чураан ү
транспорт, и
дерин уругларга
жээлээр, мөч
руктан кижизид
га айтыг бээр. Б
кижи бир-де тү
алар.

Бичин уругла
рзарынга уудт
чоска ажылап
инд Л. М. Бел
ажакчыллар Л
оларни хамаар
чүүлелрин көрү
ажылдаар зору
Уругларни оюн
га-дуржулжэ
бис. Бичаар ки
зырал талазы-
рындай мракта

Кыылды
ЧУРУКТА: ки
сеевна Бондарен
А. ЗАИШЕВТИ

АП ОРАР

16 кат бажын хоорайнын
инд ордунч чорунга титтүч

[illegible]

КИЧЭЭНГЕЙНИ САЙЗЫРАДЫРЫ

Чаш уруг төртүүгөн союда эч баштай-ла жырыкты көөр,
Баштайсы уеде ону долгандыр турар чүөлөсөй кичээгейн
көөк бөлүр. Ону чоорту азындалан агзизин, бүгү-лө чүөлөсөй
көрүп, кичээгейн сайырап эгелээр. Үйнерин динчаар алаар,
Уругун саймаар өсерине язы-бур ойнаарчаар уулз
жур-дузалыг. Ону таарыштар ажыгалаар ада-иэзи эки би
ең журулур. Ойнакарчаар үр үңгүн дүргүздүн уругуну
өзүп, угаан кирип сайыраарынта кол чүдөлдөрүн бирээң

болур. Чувэ бүрүз тускай аттарлыг, ону бичин уругга айтып берип өөредип болгай. Ооң соонда ук чувселерин кааза керектигин, дугайында бичин икжиниң өзүдөзи-биле депте билиндэрин өөредип апар.

Уруглариниң өзүлдэн, угаан бодаты яслилерге ажакж сайдырап эгелээр. Бо талазы-биле Кызылдин № 24 яслиндеде ажиллар багай эвес тургустунган. Яслиде кээр хуугаан бичин

тагы соттары чөмөлөнүп кээ, кылаштан-даа, чуу-
тал-даа билбес тургаш кээ турар. Оларын че-
мерер, чуугага өөрдөрү улут сорулга асын ажа-
дакчылардын мурунда салдырган. Уругуларын
угаан сайырайлыкта туруктар, альбомар база
улут дуалык болуп. Бо талазы-биле бистин а-
лиде кээни кой ажалдырын кылар турар. Ха-
наларда чураан туруктардан дыгын амытанынар,
транспорту, илик-хестерин дээн өскө-даа чүдө-
дерин уругларга ажаакчылар көргүзүп турар. Чи-
жээлээрт, мен билип турар уругун чураан ту-
руктан кижизиктинген башкы маңынчи. адын уруг-
га айтып бер. Өскө чөмөлөргүн арасындагы бичи-
кижи бир-ле чүдүлдүн адын мычаар ылаан билин
алыр.

Бичин уругуларын ажаар, оларынчү өзүп сайан
раарынга улут кичээгейин салып, могол-шым
чошка ажаллап турар. кижизиктингенге кес-
лиде Л. М. Белоков, Л. А. Бондаревко, солгаз
ажаакчылар Л. Д. Төлүш, Н. И. Тутаткаева
оларын амаарыштырып болуп. Херек кыркада
чүмөлөрин көргүзүп, уруглар-биле кичээгейин
ажаалаар зорук улут тыңында берип турар.
Уругуларын оюннар, ойнаафактар-биле өөрдөр ар-
да-дуржулгаже улут кичээгейин салып турар
бис. Мычаар кижизиктинген уруглар угаан, сай-
ырал таалазы-биле боттарынын, өскө аажыт-
рындаан мыктаа бект болуп турар.

Н. КАРАКУЛОВА,

Кызылдың № 24 асылзинин эргелекчин.

ЧУУРУКТА: кижизиктинч башкы Лариса Алек-
сеевна Бондарева уруглар-биле.

А. ЗАЙДЕРТИН

САЙЗЫРАП ОРАР ХООРАЙ

голандицаи найсмислили Тоилини
голандиянлар биле биргелекте
хурааткен-дас болза, чурттагы
онунгун сани бир миллион
жыя, бодунгун девисээрине
дам улгаттырар аралык бол-
ган. Алар-бодунгун, ол шы-
мак чериак байдалы кичээ-
нине аяккын көчүп тура.

16 кәзт бажың хоорайың
иде орнунч чоогуң туттунч,
а өскөлдө даже чооту
бедил уне бергилзэн. Эңне ба-
дык жерде бажыңарың ара-
мыдан көвүрүгүл кылдыңыз-
мын. Ол көвүрүлгүл күс
чуртталга бажыңарыңың бо-
гаш култура төптөрүнче ар-
гыжыл туруп.
Ындыг планнашкымың
ачызында бажыңар бот-бот-
тарың көлөгөзөвөй туруп

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

СЕНТЯБРЬ 5-ТЕ
БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

10.00 — «Үе», Информастыг программа. 10.40 — Эргентеги улаа шымчээхлик. 11.05 — «Эри дээрбинчи чанигаа». Уран-тешеп телефильм. 12.20 — «Билгини-даа бол, аздентиг». Профессор С. П. Капшина эрт-ртер. 13.20 — Петрозаводск боорайны уран чүүз коллек-тивди концерти. Петрозаводскидан дамчыгчылга. 13.35 — Мэдэтер. 13.40 — 16.00 — Гапсар. 16.20 — «Көздэнин үнени». Документалдыг фильмдер программасы: «Тек-нин алып чер», «Енисейги сектары», «Көдөз стадион». Мэдэ садымга кирип көрөм. 17.20 — «Унелиг лаштар». Фильм-балет.

КЫЗЫЛДАН

17.40 — «Малышок». 18.05 — Гелемедээдер. 18.20 — «Тыва-лык неделяны». Информастыг программа. 18.35 — Чарла-дар.

МОСКВАДАН

18.40 — «Тоол аалдан кел-ди». «Аалды дүлүгү». Уран-тешеп фильми. 20.15 — Богу-н эрттер. 21.40 — «Бямбобез-а».

поиуну печенежи». Ураи-чечен фильм. «Бо кезжэ — Фердинанд» (Италия) деп болуктен. 22.30 — «Уез. Информационная программа. 23.05 — «Эрмитаж». XVII векте Францияны уран чууду. Уез сесту Кудине Эрмитажыны директору академик Б. Б. Piotровский улаадаар. 23.35 — «Богун дегенде». 23.50 — 00.55 — «Интервидение» фестивалы. Сопот (Польша) эстрадалыг ыр-тарын конкурзу.

ИЙГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

17.40 — «Олимпийжиглер бистин араваста». 18.10 — «Москва комсомолунун ажил-херектери».

КЫЗЫЛДАН

18.40 — «Орус улустун классиктиг дууэн». Фильм. Спорт. 19.25 — Документал. Телерадио-телефилми программа. «Инженерлер болгаш аграрлыг». «Директор. Оон ажилдаар чериен репортаж». 20.15—21.40 — «Парольдун керээ чок». Уран-чечен фильм. 21-гк сергизы.

Бөгүн республикага болгаш Кызылга бүгсөп, аяап турар, ламдык черлерге жактастар хун болгаш Сөнгү-Барыш угултаттын күжү секундла 9—14 метр чедер. Алаардын температуразы кылаус 10—15, Кызылга—12—15 градус чыгыш, дүпсө чамалык черлерге доңгастаар.

Редатор В. С. ШАРВАНИ.

КИНО

«НАЙЯРАЛ»: «Маян төлүм оорданып көрүңер» 9,30, 11,20, 13,10, 15,00, 16,50, 18,40 (узаткан) 21,00 шактарда.

«ПИОНЕР»: № 99 кино-чымыды 9,30, 11,00, «Перегова-38» 11,20, 13,10, 15,00, 16,50, 18,40 (узаткан), 21,00 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Холун бер анык» 10,00, «Эргик Марен» 15,50, 16,50, 18,40, 20,30 шактарда.

«ВОСТОК»: «Аалдын хемчигеш» 15,00, 16,50, 18,40, 20,30 шактарда.

«ЧАЯГЫ КИНОТЕАТРАГ»: «Читкен экспедиция» (ийн сепилдиг) 13,40, 16,20, 19,00 шактарда.

ӨӨРЕНИРИН КҮЗЭЭННЕРГЕ

«Тыва-буудат» трестин өөредилге комбинады тудугжууну дараазында мергезилдеринге уругуларду хулээп аш турар: казакчыкчы, мозаичник, штакетур-малыр, өөренир хуузааым-ай.

Комбинатты доосканнар тресттин тудуг эргелектеринге жыйладар.

Өөредилге 1980 чылдың сентябры 15-те эгелээр.

Өөренип кыргычтер айда 75 рубль стипендияны алыр. Ра-

1980—81 өөредилге чыгында Тыванын республиканын тудуг мастерлеринин школызы өөреникчилер хулээп алырын чарлап тур.

Школа тудугчу мастерлерин белектерин. Совхозтардан, тудуг болгаш өскө-даа органициализациялар өөредир-биле чоруткан, а ол ышкан куээзинерин школага хулээп алыр. Кириин куээзинер 17 харлаан уругу назымал болгаш 7—8-класстан куду эвес эргемин болур.

Школа өөреникчилерин айда 44 рубль стипендия-биле, интинин чуртгала бажыны-биле болгаш орун-дежек-биле

БЫСТИЦА АДРЕЗИВИС: Км. 1-яя хохорай Красноармейская 76. Телефоннар: 2-27-02, 2-32-53.

Ук үчиндиге казак протипи, III классын автомобилдеринге ажайаа-механизаторгескидерин пингедип ая б

III классын тракторист-машинисттерге ажайаа-механизаторгескидерин пингедип ая б

Ук үчиндиге спорт секциялар, техникум, жогаздалганын, мектептерде кызырын, чуруу болгаш мото-балуу ажайаа

Учиндиге өөренип эртен кийир санаар. Учиндиге доос аяади өөрдиге черлеринче мектептер атык эргелерин боушериң назымк анык оолдари хуусааын сонгаараадын тур

Учиндиге өөренип сургуулдан кедер болгаш дымшан турдыр. Хүнде 4 катап хаас

Учиндиге дооскан сургуулга ажайаадин чорудар, олар биле хандылар.

Устунде айткан мергисаагууларын кирериниң акамаштеге өөренип кузээрлер дүрбижир.

[illegible]

 Редакцияның адреси:

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Ном-ундүрөр чер, полиграфия болгаш ном салыынын талазы-биле өргелелиниң типографиязы (Кызыл. Шетинкин болгаш Кравченко кудумчузу, бажин № 1)

Тираж 17866. Чагыт № 2078.

**СОЛУН НЕДЕЛЯДА
6 КАТАП ҮНЕР**

TC-04757